CENTRAAL AFRIKA

OEGANDA - RWANDA - BURUNDI

Binnen enkele minuten staan de straten blank en stromen kleine riviertjes over de weg.

Terug naar Oeganda

'Je bent hier eerder geweest,' zegt de grote dame in groen uniform van de douane op de luchthaven van Entebbe. 'Herken je me dan?' zeg ik lachend. De lach is niet wederzijds. Ze zet de stempels in mijn paspoort en schuift deze, zonder mij verder nog aan te kijken, over de balie terug mijn kant op. Het is net na middernacht als ik in mijn hotelkamer de eerste koude tusker drink.

Oegandese spraakverwarring

De motor staat de volgende dag klaar bij een garage in Sixth street. Achterop een boda zigzag ik door de straten heen. Het valt niet mee om de garage te vinden. Tot drie keer toe rijden we de lange straat op en neer en niemand heeft ooit van deze garage gehoord. Uiteindelijk vinden we het. De papieren van de motor liggen netjes klaar. Ik kick de Honda XR250 aan en rijd de drukte van Kampala in, naar Tank Hill, de enige buurt van Kampala die ik een beetje ken. Het meisje in het kleine hokje verkoopt Oegandese simkaarten. Ik kan deze als toerist zonder verblijfsvergunning niet kopen. 'Hoe ben je hier gekomen?' vraagt ze. 'Met de motor,' antwoord ik. 'Roep hem maar, via hem kan ik het wel regelen,' 'Dat is lastig,' zeg ik, 'mijn motor spreekt geen Engels'. Ze lacht en vraagt waarom niet. 'Omdat het een motor is', zeg ik rustig. Dan valt bij haar de shilling. De spraakverwarring over een motor en een boda rijder wordt haar duidelijk en het kleine hokje vult zich met een enorme schaterlach.

Overstekende zebra's

Op het moment dat ik de stad uitrijd, breekt een hevige regenbui los. Binnen enkele minuten staan de straten blank en stromen kleine riviertjes over de weg. Ik stop bij een pompstation om te schuilen. Terwijl ik mijn regenpak aantrek, wordt de bui nog heviger en trekken de schuilers zich verder terug onder het middelste deel van de overdekking. 'Je kunt nu niet gaan rijden,' zegt de dame naast me. Maar ik heb de ochtend al grotendeels verloren aan het ophalen van de motor en moet nog 300 kilometer. Een einde van de regenbui is nog niet in zicht. Ik zwaai naar mijn medeschuilers en rij de haag van regen in. De vrachtwagens voor me spetteren zo veel water op dat mijn zicht volledig wordt belemmerd. Met veel moeite en risico haal ik telkens de vrachtwagens in. De motor heeft geen accu. De GPS is verbonden met de koplamp maar deze geeft zelfs bij volgas niet voldoende stroom. In Masaka, halverwege, stop ik bij een onderdelenwinkeltje en koop een kleine accu. Met een spanband bind ik deze op het achterspatbord en verbind de GPS draden hieraan. Voorlopig blijkt het te werken. Het is inmiddels al bijna donker en ik ben nog lang niet in de buurt van Mbarare. De zon is onder, het laatste restje zonlicht geeft een schemering over het wegdek. Deze ligt vol met plassen die ik niet goed van het donkere asfalt kan onderscheiden. Opeens moet ik remmen. Een groep dieren steekt langzaam over. Koeien denk ik in eerste instantie. Maar als ik langzaam dichterbij rij, zie ik dat het een groep van acht zebra's is.

Het ritme van de accuverkoper

Op zoek naar een accu (boven). Doodlopende weg (rechtsonder)

Door de bananenplantages

Om zeven uur de volgende ochtend rijd ik het hotel van Mbarare uit. Als ik de stad bijna uit ben, merk ik dat de accu alweer leeg is. Ik heb geen tijd om deze op te laden en besluit op zoek te gaan naar een nieuwe, een goede deze keer. Na wat rondvragen vind ik een flinke accu. Ik geef de oude aan de jonge jongen, bind de nieuwe achterop en sla direct buiten de stad een onverharde weg in. Het gebied ten zuiden van de stad tot de Rwandese grens bestaat uitsluitend uit bananenplantages. Binnen het netwerk van onverharde paden pik ik de smalste er uit. Ik rijd door de plantages, tussen de bananenbomen door en over smalle sporen langs de vallei. Aan een boda rijder die net een man met een kindje op een splitsing afzet vraag ik waar het spoor heen loopt. Zoals elke Afrikaan en ook Aziaat zou doen vraagt hij waar ik heen wil en wijst me dan direct naar de dichtstbijzijnde hoofdweg. Ik probeer niet eens uit te leggen waarom ik dat niet wil en sla het smalste spoor op de splitsing in. Dan zie ik dat de handen van het jongetje, die net samen met de oudere man van de brommer afstapte, met bamboestroken aan elkaar zijn gebonden.

‘Waarom is dat?’ vraag ik de boda rijder. Zijn antwoord is resoluut: ‘Hij is een dief’. Het jongetje is nog geen acht jaar oud en zal niet gestolen hebben omdat hij een dief met een slecht karakter is, maar waarschijnlijk uit armoede en honger.

De grens met Rwanda

Als ik na een paar uur de bananenplantages uit rijd, kom ik op een bredere onverharde weg en plotseling is daar de grens, verlaten, aan deze kant tenminste.
Er staat een kleine bouwkeet met een bordje 'immigratie' er op. In de zeecontainer ernaast is de douane gevestigd. De dikke immigratieofficier zit onderuitgezakt op zijn bureaustoel en luistert naar de radio. Er is weinig anders te doen op deze verlaten grenspost op het drielandenpunt met Tanzania en Rwanda. 'Waar ga je heen?' vraagt hij met een zware stem. 'Naar Rwanda,' antwoord ik beleefd. Waarom zou ik hier anders zijn? denk ik bij mezelf. Hij stempelt mijn paspoort en verwijst me naar de douane voor een exportpapier voor de motor. Ik wissel geld bij de zwarthandelaar zonder de koers te weten. Ik ding af totdat het niet meer lukt, dan weet ik dat ik ongeveer wel redelijk in de buurt van de juiste koers ben gekomen. Aan de Rwandese kant van de grens staat een stenen gebouw en grenswachters in keurige lichtblauwe uniformen. De stempels zijn zo geregeld en het tijdelijke importdocument voor de motor is in een paar minuten gereed. Naast me in de rij voor het laatste loket staat een jonge vrouw met een klein kindje op haar arm. 'Mijn andere dochter studeert in Kampala,' zegt ze. Ik vraag haar naar het grote leeftijdverschil tussen de twee kinderen; in Afrika is dit uitzonderlijk. 'Mijn man heeft me verlaten na ons eerste kind, en pas geleden kwam hij weer even terug,' ze knikt naar het kindje in haar armen, 'en nu is hij weer weg,' zegt ze lachend. 'Is dat niet typisch voor Afrikaanse mannen, wanneer ze te veel verantwoordelijkheid krijgen, vertrekken ze?' vraag ik haar. Dit ontkent ze stellig. 'Nee mijn man is de uitzondering, de meeste Afrikaanse

Eten met de locals aan de Rwandese kant van de grens

Het constante geroep van zowel kinderen als volwassenen van het woord 'mzungu' klinkt altijd vrolijk.

mannen zijn niet zo'. Het is een lieve vrouw en ze zegt me met een vriendelijke lach gedag en ik zwaai naar haar als ik wegrijd. Aan de rechterkant van de weg vanaf nu.

Eten met de locals

Ik ben in Rwanda. Onder het bord 'welcome to Rwanda' verandert de aardeweg in prima asfalt. Niet veel verder stop ik, sta stil en laat het land even op me inwerken. Boven een klein houten hutje hangt een bordje 'restaurant'. Binnen is het donker en een jong meisje zit met een bord op schoot op een van de twee houten banken te eten. Ik maak duidelijk dat ik hetzelfde wil als zij eet; rijst met bonen. In Uganda spreekt iedereen wel een beetje Engels, maar ik moet nog even doorkrijgen welke taal hier het beste werkt. In dit geval heeft Frans gelukkig geen zin, ook Engels niet, maar een paar minuten later ontvang ik toch wat ik besteld had. Samen met het meisje eet ik met mijn bord op schoot op de houten bank mijn bordje leeg.

Het is een verlaten gebied waar ik het land ben binnengekomen, ook armer dan de rest van het land. Rwanda is na de genocide van de jaren negentig snel hersteld en is nu een van de twee minst corrupte landen van Afrika. Maar de mensen die ik langs de weg zie zijn net zo arm als de aan oegandese kant van de grens, misschien nog wel iets armer. Enkele kilometers na de grens sla ik rechtsaf een onverhard pad in. Ik wil diagonaal naar Nyagatare rijden in plaats van via de hoofdwegen. Het pad leidt door velden, dichte bossen, over een dam en langs een meer. Het pad is zo smal en slecht dat het alleen voor voetgangers en fietsers begaanbaar is. Ik raak snel gewend aan het land. In Afrika moet ik altijd de sfeer van het land aftasten voordat ik me vrij kan bewegen. Het constante geroep van zowel kinderen als vol-

wassenen van het woord ‘mzungu’ klinkt altijd vrolijk. Het woord betekent letterlijk: buitenlander. En hier klinkt dat heel positief en is het een soort van verwelkoming. De hele middag rijd ik door een netwerk van smalle paadjes, te smal voor auto’s en net voor zonsondergang rijd ik de plaats binnen en zoek een hotel. Vermoeid val ik na twee biertjes en rijst met gebakken ei in slaap.

Vast in de theevelden

De ontbijttafel wordt nog opgesteld als ik om zes uur klaar sta om te vertrekken. Die ochtend zoek ik weer smalle paadjes richting Kigali. Ik rij over een smal pad een vallei in en hoop daar aan de andere kant weer uit te komen. Het pad wordt echter snel te smal en verdwijnt dan helemaal. Ik stop bij een boer die in het veld aan het werk is en vraag hem of ik echt niet verder kan over dit pad. De man is een beetje onzeker en zijn vrouw die achter hem staat schreeuwt hem toe wat hij mij moet vertellen. Dan wijst hij me op een smal pad dat de bergkam op loopt. Ik moet nog wel even de motor over een bruggetje van twee planken krijgen, maar daar komen al snel twee mannen me te hulp. Het pad is prachtig, slecht, vol met keien en geeft een mooi uitzicht over de vallei. Ik klim urenlang langs kleine dorpjes omhoog en daal weer af door de bossen. Ik zie een weg aan de andere kant van een theeplantage en wil deze over de smalle paadjes langs de theestruiken bereiken. De jongen die voor het veld in de grond staat te hakken gebaart dat ik met de motor wel het veld in kan rijden. De afdaling naar het veld is behoorlijk lastig en steil. Ik kom op een smal voetpad met rechts de theestruiken en links een smal irrigatiekanaal van een meter diep.

Het pad leidt door velden en dichte bossen. Geimproviseerde luidspreker rechtsboven).

Er liggen twee ronde balken overheen waar je lopend gemakkelijk over naar de overkant kunt komen. Maar de motor krijg ik er niet over.

Dan stuit ik op een kruising in het kanaal. Er liggen twee ronde balken overheen waar je lopend gemakkelijk over naar de overkant kunt komen. Maar de motor krijg ik er niet overheen, zeker niet in mijn eentje. Maar er is ook te weinig ruimte om de motor te keren. Het achterste wiel glijdt bij de eerste poging al bijna het kanaal in. Ik sta stil en kijk om me heen. Ik zie niemand. Ik denk na. Ik vertrouw dat er ook nu wel weer een oplossing zal komen, al zou ik nu niet weten in welke vorm dit zal gebeuren. Ik wacht af. Twee kinderen komen het veld in rennen. Ze gebaren dat ik terug moet en dat ik niet verder kan. Alsof ik een keuze heb. Een paar minuten later rennen twee jongens het veld in, hijgend komen ze bij me aan. Een van hen spreekt een beetje Engels. Ik leg uit dat ik de motor hier niet kan draaien, en vraag of de jongens mij willen helpen de motor over de balken te duwen. Maar terwijl ik dit zeg besluit ik dat het toch eigenlijk beter is om de motor te draaien. De Engelssprekende jongen zeg ik op de achterkant van de motor te duwen en samen met de andere jongen til ik de voorvork op en til de motor over de theestruiken heen. De motor is gedraaid en ik rij terug naar de lastige steile wand die ik nu weer op moet proberen te komen. Ik stap af, laat de motor draaien, geef gas en ren naast de motor naar boven over het eerste lastige stuk. De motor stuitert alle kanten op maar ik houd hem recht. Bovenaan het allersteilste stuk staat een grote Afrikaanse vrouw. Uitdrukkingsloos staart ze naar mij, de motor en de kinderen die achter me aan rennen. Ik spring op de motor en probeer naar boven te rijden. Het laatste stuk is echter te steil en te hobbelig. Ik kom stil te staan en glijd langzaam terug naar beneden. Ik houd de motor niet meer recht en glijd onderuit. Terwijl ik op de grond lig, met mijn benen onder de motor, kijk ik naar de vrouw boven op de heuvel. Met dezelfde uitdrukkingsloosheid nog op haar gezicht kijkt ze naar de situatie. Ik wring me onder de motor uit. De twee jongens en de twee kinderen hoor ik kreunen en hijgen terwijl ze de motor aan de achterkant omhoog proberen te duwen. Hijgend en puffend krijgen we de motor boven. De vrouw staat nu vlak bij ons, terwijl het lijkt alsof zij zelf niemand waarneemt. Het lijkt een waas van de geschiedenis die voor haar gezicht hangt en haar zicht en denken belemmert. Ik geef de twee kinderen ieder 100 franc en neem de Engelssprekende jongen op zijn verzoek achterop naar een dorp vijf kilometer verderop. Over de asfaltweg die even later in zicht komt rijd ik naar Kigali. Vlak voor de hoofdstad vind ik nog een mooie onverharde weg die de bergen rond de stad inklimt en krijg een mooi overzicht over de stad. Net voor de hevige regenbui ben ik binnen.

Soldaten in de jungle

Kigali is een overzichtelijke stad. In het centrum zijn de wegen verhard maar al snel daarbuiten beland ik op zand- en keienpaden in de buitenwijken van de stad. Ik daal zelfs over wandelpaden af de vallei in, al hobbelend en stuiterend. Ik zwaai naar de verbaasde blikken, die kijken naar de eenzame blanke man die op een motor over deze smalle paadjes rijdt. Na een uur kom ik weer op een hoofdweg. Deze is al snel saai en ik ga intensief op zoek naar smalle paadjes. Het gebied is dichtbevolkt, dat geeft leuke smalle paadjes langs kleine dorpjes, maar die heb ik inmiddels al genoeg gezien. Ik zoek iets spannenders. Als ik over een heuvelrug kom, ligt voor me een dichtbegroeide vallei. Ik zie bossen en groen zo ver ik kan zien. Hier wil ik in duiken.

Na een paar meter valt de soldaat bijna van zijn motor en moet de man met stok afstappen en achter de motor aan rennen.

De hoofdweg doorkruist het gebied en ik zoek links en rechts naar paadjes die het bos in lopen. Het lijkt een jungle zonder opening. Dan zie ik ineens een pad. Ik volg dit pad de dichte bebossing in. Het is een dubbelspoor, ooit heeft hier een auto gereden. Het wordt al snel een enkel spoor. De takken van de bomen en struiken komen tot aan mijn middel en terwijl ik met mijn rechterhand het gas openhoud duw ik met mijn linkerhand de takken opzij. Meter voor meter duw ik de motor verder het bos in. De begroeiing wordt echter dichter en dichter en het pad is inmiddels geheel verdwenen, opgegaan in de doornstruiken. Het lijkt een dichtgeslibde trechter en ik moet oppassen dat ik de motor niet meer kan keren. Voor me zie ik de vallei met bossen waar geen einde van in zicht is. Dit wordt niets. Met moeite draai ik de motor en worstel mezelf en de motor de jungle weer uit. Wanneer ik weer dichtbij de hoofdweg ben zie ik in een flits een spoor lopen langs de volgende heuvel. Het is lastig om vanaf de weg de ingang hier naartoe te vinden, dan vind ik het. Ik rijd nu op een smal dubbelspoor. Het is verlaten en voor grote delen overgroeid en soms door de dichte overgroeiing bijna niet meer zichtbaar. Maar het blijft doorlopen. Er is geen enkel teken van leven, op een paar grote vogels die laag overcirkelen na. Het bos absorbeert me en neemt me mee de stilte in. Ik blijf rijden, mijn hart bonst in spanning, in de hoop dat dit pad niet zal eindigen. Terwijl ik dieper en dieper het bos in rijd ga ik me meer en meer verlaten voelen. Na een klein uur buigt het spoor af en brengt me naar een open plek in de jungle. Tot mijn grote verbazing en schrik staat er een donkergroene legervrachtwagen. Donkere soldaten in donkergroen gevechtstenue met geweren in de handen lopen om de vrachtwagen heen. Zonder te twijfelen rijd

ik naar de vrachtwagen en zet de motor stil tussen twee soldaten. ‘Hello,’ roep ik zo hard mogelijk. Een blanke man in zijn eentje hier in de jungle? Ik hoor het ze denken. Druk gepraat in Kiswahili volgt. Ik versta alleen het woord mzungu: buitenlander. Voor in de vrachtwagen zit de soldaat met de meeste strepen. Ik vraag hem of zij van het Rwandese leger zijn. Het is een vraag die of heel dom of heel gevaarlijk is. ‘Yes Army’, is zijn directe antwoord. Dan zie ik een vijftal mannen in gelijke blauwe pakken. Ze zijn druk bezig met stronken hout achter in de vrachtauto te gooien. ‘Zijn dat ook soldaten?’Ik wil altijd uit pure interesse meteen weten hoe de situatie en de verhoudingen in elkaar zitten en vraag het dan ook direct. Terwijl hij bevestigend ‘ja’ antwoordt, draait hij zijn hoofd om en kijkt naar de werkende mannen. Dit klinkt niet erg overtuigend, maar ik laat het erbij. De situatie doet mij meer denken aan tewerkgestelde gevangenen met bewapende bewakers eromheen. Ik vraag de officier met de meeste strepen of het pad nog verder loopt of dat het hier eindigt. ‘Het stopt hier,’ en hij veegt zijn geweer schoon. Op de GPS zie ik dat er een grotere weg loopt iets van 10 kilometer van hier. Ik leg uit dat ik toch door het bos verder wil. De soldaten lopen naar elkaar toe en overleggen. Ik heb me nog geen moment onveilig gevoeld, maar toch blijf ik op mijn hoede. Vijf gewapende soldaten, zes gevangenen en een blanke man, diep in een bos, verlaten. Ik blijf rustig staan wachten bij mijn motor en meng me niet in hun overleg. Een van de soldaten loopt naar me toe en zegt dat ik dezelfde weg terug moet gaan. Het is een fantastisch pad en het zou nog mooier zijn als ik een mogelijkheid zou vinden om aan de andere kant het bos uit te kunnen komen. Ik dring aan en zeg dat ik het toch wil proberen. Na nog wat

De man met de stok moet verder rennen

Dan eindelijk een pad en zie ik weer mensen

Onder: het spoor eindigt helaas bij een hutje. Welkom in Burundi (rechtsonder)

overleg en op en neer geroep, waar zelfs de gevangenen zich in mengen, stapt een van de mannen op zijn 125cc motor die achter de vrachtwagen staat. Ik moet achter hem aanrijden. Een man in burger, die met een stevige lange stok naast de soldaten stond, stapt achterop bij de soldaat. Ik rijd achter hen aan door de dichte bebossing. Na een paar meter valt de soldaat bijna van zijn motor en moet de man met stok afstappen en verder achter de motor aan rennen. Er is geen pad meer, alleen nog struiken, hoog gras en bomen. Ik stuiter over de stronken en heuveltjes en wurm mezelf door de struiken, met de man met de stok hijgend achter me aan rennend. Dan komen we bij een smal pad. 'Volg dit, het brengt je langs een meer en naar een klein dorp.' De man met stok staat uit te puffen tegen een boom als ik hen beide 200 franc geef en ze hartelijk bedank. Aardige jongens die Rwandezen. Fluitend en bijna juichend rijd ik verder. Even later zie ik inderdaad een meer, met een grote zwerm vogels erboven en kom ik een man met een koe tegen. Ik kom langzaam weer in de bewoonde wereld. Ik ben enkele kilometers van de grens met Burundi het bos uitgekomen.

Het vergeten land Burundi

De grenspost is rustig. Bij de twee grote witte gebouwen is nauwelijks verkeer. Ik koop een cola en twee donuts bij de Rwandese vrouw onder een parasol en vul de grensformulieren in. De twee grensbewakers bij de laatste slagboom zeggen 'Ca Va' en laten het touw zakken. Ik ben in Burundi, een nieuw land. Ook al ligt het land in het verlengde van Rwanda en heb ik al zoveel grensovergangen meegemaakt, toch

SAFE JOURNEY
BON VOYAGE
URUGENDO RUHIRE
Republic of
Burundi
10

vind ik het weer spannend een nieuw land binnen te rijden. Na nog geen kilometer over de geasfalteerde weg, sla ik linksaf een onverharde route in. Hier zie ik de eerste nederzettingen van het land. Het zijn ronde lemen hutjes met rieten daken. Naakte kinderen lopen rond de hutjes. Terwijl in Rwanda de huizen en vooral de winkeltjes kleurrijk zijn, heeft hier alles de roodbruine kleur van aarde. Het lijkt alsof de aardewegen hier nog roder zijn en de mensen nog zwarter. Dit is het donkere hart van Afrika. Burundi, het vergeten land. Het lijkt alsof alle kinderen dezelfde kleur kleding aan hebben, het roodbruine stof is zo diep in de vezels van de oude t-shirts en truien doorgedrongen dat het er niet meer uitgewassen kan worden. Een groepje kinderen gooit een grote tor in de lucht en om te raden of hij op zijn rug of poten landt. In Oeganda en Rwanda is overal muziek. In Burundi overheerst de stilte. Het enige geluid dat ik hoor is de zachte wind die door mijn helm blaast. Ik rijd langzaam, ik observeer, luister en voel. Ik stop voor een foto van een mooi uitzicht en zie kinderen de bosjes in vluchten als ze me aan zien komen rijden. Ik moet Burundi op me in laten werken. Me door het land laten omringen en het me mee laten nemen. Het is als een vijver met fris donker water, waar je heerlijk in kunt zwemmen maar waar je niet direct in kunt duiken, omdat je niet weet hoe diep het is en wat zich op de bodem bevindt. Als ik stop bij een dorpje word ik direct omringd door tientallen mensen. 'Mzungu, Mzungu,' schreeuwen ze allemaal tegelijk. Ik schud een paar oudere inwoners de hand, spreek een paar woorden Frans en rijd weer door. Het is donker als ik in Ngozi aankom. De enige slaapplaats die ik hier kan vinden is in het klooster. De non in een kleine kamertje schrijft zorgvuldig mijn gegevens in een van

Slapen in het nonnen-klooster in Ngozi.

In de hoek staan een stuk of tien accu's.

de dikke boeken op haar bureau. Met een net gestreken lichtblauw gewaad en een nette hoofddoek, kijkt ze me rustig aan en vraagt: 'Wat kom je hier doen?', 'Ik ben toerist.' 'Toerist in Burundi, dat gebeurt niet vaak,' zegt ze. Het klooster straalt rust en veiligheid uit, een baken in de onrustige geschiedenis van het land dat maar weinig mensen kennen. Alle aandacht is altijd naar het buurland Rwanda gegaan, terwijl hier de genocide nog veel langer heeft geduurd en nog steeds miljoenen mensen in vluchtelingenkampen in eigen land wonen. Er zijn hier meer dodelijke slachtoffers gevallen dan in Rwanda. Het lijkt een vergeten geschiedenis van een vergeten land. Nog steeds, want hulporganisaties zijn voornamelijk in Rwanda aanwezig en pompen dat land vol met hulpgoederen, leningen en giften. Burundi overleeft nagenoeg op eigen kracht.

Spanning in het donker

De accu die ik achter op de motor heb voor de GPS, is leeg. Ik moet deze vanavond nog opgeladen hebben om morgen de routes op te nemen. Straatverlichting is er niet en in het donker rijd ik het centrum van de stad in. Er is drukte bij een benzine pomp met daarachter een garage. Een groep jongens hangt er rond en ik vraag hen of ik hier een accu kan opladen. 'Alles is gesloten, morgenochtend weer,' is het antwoord. Ik zeg dat ik niet kan wachten. Een van de jongens spreekt een beetje Engels. Hij heeft een leren jasje aan. Ik neem hem achterop en hij leidt me zigzaggend door smalle straatjes naar een buitenwijk. Het lijkt hier nog donkerder. 'Het is naast de kapper,' zegt hij. Uit de kapperswinkel komt luide muziek en er hangen wat

jongens rond. Ik volg de leren jas naar het houten hutje naast de kapper. Het hok is niet eens één vierkante meter en staat volgepropt met stukken metaal. In een hoek staan een stuk of tien accu's en een grote condensator. De accu heeft maar een klein kwartiertje nodig om opgeladen te worden. Ik moet wachten. Inmiddels staat er buiten, om mijn motor heen, een enorme menigte, mannen en jongens. Ze staan aan de GPS te knoeien. Ik wring me door de menigte heen naar mijn motor toe. Ik trek de handen van de GPS af en laat aan een paar jongens zien hoe het apparaat werkt. De groep groeit snel tot een man of dertig, veertig. Er wordt druk gepraat en handen komen overal vandaan om aan de motor te zitten. Opeens hoor ik een stem uit de menigte zeggen in het Engels: 'Je moet nu gaan, het is hier niet veilig voor je'. Ik kijk om me heen en zie in het donker tientallen ogen op me gericht. Ik zet in een reflex mijn helm op, alsof dat me meer weerstand zou bieden, en loop naar het accu hutje. Ik vraag de leren jas of de accu al klaar is. 'Dit is niet goed, al die mensen hier, het is niet veilig,' is zijn reactie. De accu is nog niet klaar, maar ik moet de waarschuwingen serieus nemen. Ik weet dat ik ook nog moet betalen en wil mijn portemonnee niet trekken met zo veel omstanders. Ik loop terug naar de motor, duw een paar jongens aan de kant en probeer weg te rijden. Ik voel een hand op mijn hand die me probeert tegen te houden. Ik schud me los uit de menigte en geef gas. Bij een bankgebouw, een paar straten verder, staat een gewapende soldaat. Ik stop naast hem, haal wat klein geld tevoorschijn en stop het los in mijn zak. Burundees geld is meestal zo versleten dat de briefjes nauwelijks meer te onderscheiden zijn. Ik wacht een paar minuten en rijd weer terug naar de acculader. Ik wil snel handelen. Ik zet mijn motor neer, maar houd mijn helm op. Ik ren het minuscule hokje binnen en geef de accujongen 2000 franc. De leren jas begrijpt de situatie; hij pakt stilzwijgend de accu en we lopen snel naar de motor. Terwijl ik de motor start springt hij met de accu in zijn handen achterop. We duwen de menigte opzij en ik scheur met bonzend hart de straat uit. Ik zet de leren jas af bij de garage waar ik hem heb opgepikt, geef hem het restant van het klein geld en bedank hem hartelijk voor zijn hulp.

Over krakende planken

De volgende ochtend leg ik de 80 kilometer naar Gitega af. De weg klimt prachtig omhoog over een bergkam, met aan beide kanten uitzichten over een vallei. In Gitega is het druk op de rotonde en bij de benzinepomp. Bedelaars in rolstoelen, jonge vrouwen met kinderen op hun arm en een albinoneger vragen iedere auto om geld. Van Gitega naar de hoofdstad Bujumbura wil ik over zo smal mogelijke sporen. Op de GPS is dit deel van het land volledig blanco. Dat wordt dus zoeken. Ik stop op hoge delen van de weg en speur de bergwanden af, op zoek naar wandelpaadjes, huisjes of iets waaruit ik begaanbaarheid kan afleiden. Vlak achter de brug over de Ruvyironza zie ik een wandelpad. Met beide benen moet ik bijsteppen om boven te komen. Hier is een kerk en spreken twee jongens Engels. Het spoor loopt nog verder tot het plaatsje Mbogora. Ik ben in het berggebied dat ik op de kaart gekozen had en vind hier fantastische paden. Ik rij over een verlaten keienpad een steile berg op, rij door bossen over een voetpad naar boven en moet de motor over grote boomwortels

Ik zet een van de jongens voor de motor en twee achter. Langzaam lopen we de krakende planken over.

en takken tillen. Ik heb telkens geen idee of de paden ergens uitkomen of zullen doodlopen bij een verlaten huisje. Ik blijf maar rijden ondanks dat ik niemand meer tegenkom. Als ik een heel lastig keienpad steil naar boven rijd begin ik te twijfelen. Het is zwaar en ik heb moeite de motor recht te houden. De GPS zegt dat ik op 2.300 meter hoogte ben. Hijgend kom ik op de top. Hier staan twee huisjes, maar toch stromen tientallen mensen naar me toe. Vrouwen in felgekleurde jurken en kinderen in gerafelde truien. Ik geef de aardigste man een rol supertape . Ik kom uit op een smal vlak pad en sla direct het eerste mogelijke voetspoor in. Het is nog geen 20 cm breed en leidt me langs een steile afgrond. Het laatste spoor dat ik volg is nog smaller, door het hoge gras kan ik nauwelijks het spoor nog volgen. Het eindigt bij een smalle maar diepe rivier waar twee planken overheen liggen. In mijn eentje kan ik hier de motor nooit overheen krijgen. Ik sta stil en denk na. Ik wacht. Er komt altijd wel weer een oplossing in een moment van rust. Nog geen vijf minuten later komen drie jongens aanlopen. Ik zet één van de jongens voor de motor en twee achter en langzaam lopen ze de planken over. Zelf houd ik de motor aan de zijkant vast en loop op de tweede plank. Deze ziet er behoorlijk rot uit en begint hevig te kraken als ik er mijn voet op zet. De andere plank begint ook te kraken en de brug lijkt het niet te gaan houden. ‘Schiet op!’ roep ik tegen de jongens en ze duwen de motor zo snel mogelijk naar de overkant. Ik leg uit dat er over een paar maanden tien motoren dit spoor zullen volgen en dat de brug het dan niet zal houden. Ik geef hen 10.000 franc (5,- euro) om de brug te herstellen. Ze moeten plechtig beloven deze week nog nieuwe planken over de rivier te leggen, voordat ze het vergeten en

het geld op is gegaan aan andere dingen. Langs de bredere weg waar ik uiteindelijk op uitkom stop ik om water te kopen. Dit is niet te krijgen. Verderop is een barretje dat ik binnenloop. Na de paar uren over de smalle paadjes heb ik enorme dorst. Binnen staan een paar mannen met grote flessen Amstel aan de toog, gemaakt van een brede plank op twee schragen. Onder de plank staan kratten bier en een krat frisdrank, alles is warm. Ik heb niet genoeg lokale franc voor een cola. 'Geen probleem,' zegt de grote Afrikaan naast me, 'die krijg je van ons.' De mannen spreken redelijk Engels en ik vind het al snel gezellig in deze donkere hut. Ik voel me direct thuis en zou graag willen blijven hangen om verder met deze mannen te praten. Als ik de bar uitloop komt de grote man nog even naar me toe. 'Een van de mannen zegt dat je op een Tutsi lijkt.'Hij schaterlacht als hij het zegt en houdt zijn hand open zodat ik er op moet slaan. Aardige mensen die Burundi's, humor hebben ze in ieder geval. Net voor het donker haal ik de hoofdstad Bujumbura; een rustige ruim opgezette plaats aan het gigantische Tanganyikameer. De bergen aan de overkant zijn van Congo.

War Child Holland

Telkens weer als ik in Afrika ben moet ik wennen aan het continent. Vind ik het wel leuk? vraag ik mezelf dan af. Maar telkens weer stroomt het continent na een paar dagen langzaam mijn bloedbaan in en stroomt het naar mijn hart. Dan wil ik niet meer weg. En wat het dan precies is dat ik in mijn hart wil houden weet ik niet. Is het de muziek, de altijd maar zwaaiende mensen, de overal aanwezige armoede,

Warchild Holland in het verlaten noordoosten van Burundi.

het landschap, de onberekenbaarheid en de trots van de mensen? Misschien het tijdloze van het bestaan. Het zal de combinatie zijn die uiteindelijk mijn hart omringt en mij hier wil houden. Ik wissel geld in het centrum van de stad. Het is zondag en de stad lijkt verlaten. De meeste rolluiken zijn naar beneden en belangrijke gebouwen zijn met tralies afgesloten. Bij de benzinepomp is nog een beetje leven. Ik gooi mijn tank vol en rijd naar de grens met Congo, 20 kilometer van Bujumbura. Vervolgens neem ik weg nr 5 die door het enige stukje laagland van Burundi langs de grens met Congo loopt. Het is een verlaten, heet en onvruchtbaar gebied. Na de burgeroorlog in de jaren negentig zijn tienduizenden Tutsies van hun land verdreven. Door de VN-vluchtelingenorganisatie zijn in dit gebied kampen opgezet om de vluchtelingen te huisvesten. Honderden eenvoudige huizen zouden hier voor dit doel worden gebouwd. Uiteindelijk zijn ze niet verder afgekomen dan de karkassen, zonder deuren en ramen. De grote gaten zijn gevuld met takken en karton. Daarachter zie ik rieten hutjes zover ik kan zien. Het is armoedig. Ik zie borden langs de weg van US Aid en UNHCR. Ook van de stichting Warchild zie ik een bord. Hun kantoor in het dorpje verderop is echter leeg. Kinderen met opgezwollen buikjes lopen langs de weg op zoek naar een waterbron. Van het laagland klim ik naar boven, naar de grens met Rwanda. De laatste 12 kilometer tot de grens zijn niet geasfalteerd. Het zijn de laatste kleurrijke dorpjes van Burundi die ik passeer. Voor het laatst zie ik de vrouwen in kleurige gewaden bij elkaar in de berm zitten, hoor ik gezang uit de kerken langs de weg en zie ik de vrolijke chaos in de dorpen, die vaak zo druk zijn dat ik met de motor nauwelijks door de menigte heen kom.

Geen leven in de jungle

Dan staat er een soldaat langs de weg, met zijn wapen in de aanslag. Als ik mijn helm open doe en hij ziet dat ik een buitenlander ben, gebaart hij dat ik door moet rijden. Het is in de buurt van de grens dus ik neem aan dat dit betekent dat de grenspost in aantocht is. Een kilometer verder word ik weer tegen gehouden door een soldaat. En tot mijn verbazing heeft hij een Rwandese vlag op zijn arm. De jonge soldaat is alleen en spreekt nauwelijks Engels. Hij bekijkt alleen de fotopagina van mijn paspoort en zegt dat ik door moet rijden. ‘Krijg ik nog een stempel?’ vraag ik vriendelijk. Hij heeft niet eens naar mijn visum gekeken. Als hij een stempel had, had hij niet eens geweten waar hij deze had moeten zetten. Ik maak nog een kort praatje met hem, zeg hem vriendelijk gedag en rijd door. De accu voor de GPS is nog steeds leeg en op de gok neem ik na het kleine grensdorpje de splitsing naar rechts. Het is een slecht rotsig pad en ik word direct omringd door jungle. De laatste persoon die ik zie is een oude man die uit het bos komt lopen. ‘Butara is rechtdoor,’ zegt hij, ‘maar het is best ver’. Dat zal wel meevallen, denk ik nog, zonder werkelijk te weten waar ik terecht kom. Voor me zie ik alleen hoge bergen met jungle bedekt. Het is prachtig rijden. Het onverharde pad slingert door de jungle en na elke bocht heb ik een ander uitzicht over de in de mist hangende bergtoppen. Maar het is ook leeg en verlaten en ik moet denken aan wat de man in het laatste dorpje vertelde: ‘het is nog best ver.’ Maar het spoor moet toch ergens heen gaan? Vanaf Bujumbura heb ik niet meer getankt, de tank moet bijna leeg zijn, het kan niet anders. Ik durf niet te kijken. Na een flinke klim daal ik af. Ik zet de motor af en laat me naar

Na elke bocht heb ik een ander uitzicht over de in de mist hangende bergtoppen.

beneden rollen om benzine te sparen. Zolang ik daal moet ik de goede kant op gaan, denk ik bij mijzelf. Maar telkens moet ik de motor weer starten omdat er weer een stevige klim komt. Hoe groot is dit bos? Ik denk aan de kaart en de grootte van het park ten op zichte van het land. Het grootste park van Rwanda. In elke afdaling zet ik de motor in neutraal en in alle stilte hobbel ik de keien over. Ik kijk op mijn mobiel, geen service, dat betekent dat ik nog ver van een plaats verwijderd ben. In het uiterste geval moet ik lopen en de motor zonder benzine de berg opduwen en aan de andere kant telkens weer naar beneden laten rollen. Het is vier uur, ik heb nog twee uur voordat het donker wordt. Met samengeknepen billen rijd ik verder, over de keien, door de jungle. Dit moet het park zijn waar de chimpansees en nog tientallen andere apensoorten leven. Ik zoek naarstig naar sporen van menselijk leven. Bandensporen in de zanderige stukken lijken gemaakt toen de weg nat was. Dat is al een tijdje geleden. Ik zie twee takken netjes naast elkaar langs de weg liggen. Hoe lang al weet ik niet, maar het geeft een teken van menselijke aanwezigheid. Een opgerold blad blijkt een felgroene slang die midden op het pad ligt. Na een scherpe bocht springen zes of zeven apen van het pad de berm in. Zwarte apen met witte snoet. Ik kan nog net de laatste op de foto krijgen. Ik rijd langzaam om benzine te sparen. De GPS werkt niet meer en ik weet niet hoe lang ik hier nu al alleen door deze jungle dwaal. Het zijn zeker uren. De zon zakt verder weg, ik heb niet veel tijd meer. Opeens zie ik twee soldaten langs de weg zitten, ze lachen en zwaaien. Ik zie het als een goed teken. 500 meter verder staat een groep soldaten op een kruispunt van dit rotsige pad met een asfaltweg. ‘Wat ben ik blij je te zien,’ zeg ik in het

Een van de vele Congolese vluchtelingenkampen (rechtsboven)

Engels tegen de officier die naar me toe loopt. Hij kijkt nors en zijn ogen schieten alle kanten op. In een flits denk ik de vlag van Congo te herkennen en kijk naar de tientallen gewapende soldaten die ineens om me heen staan. Ben ik in Congo? Zijn dit rebellen? Ik begin te twijfelen. En als je het niet weet moet je het vragen, heb ik altijd geleerd. 'Is dit Congo?' vraag ik in mijn beste Frans. 'Nee Rwanda, Congo is daar,' wijst de officier naar de heuvel een paar kilometer verderop. De soldaten lopen achter me met geweren in de aanslag door de jungle. Waarom lijken Afrikaanse soldaten altijd zo veel zwarter dan de rest van de bevolking? vraag ik mezelf af. Ik vraag de officier waarom het Rwandese leger hier aanwezig is. Maar ik krijg geen antwoord. Een paar soldaten vouwen mijn kaart open en wijzen aan waar ik ben en waar de dichtstbijzijnde benzinepomp is. Iets van 50 kilometer hier vandaan. Ik kijk in de tank en zie een klein laagje benzine op de bodem liggen. Hier kom ik niet ver mee. Maar de soldaten kunnen me ook niet verder helpen. De officier is inmiddels bij de rest van de manschappen, die druk bezig zijn een afweergeschut de heuvel op te duwen. Ik heb geen keuze en volg de instructies van de soldaten, ik sla rechtsaf. De asfaltweg doorkruist de jungle maar er wonen geen mensen, nog steeds ben ik omringd door hoge bomen, steile heuvels en dichte begroeiing. Bij een groot gat in de weg staat een kleine vrachtwagen stil. Tussen de zes Afrikaanse werkmannen herken ik een Aziaat. Dat is altijd leuk. 'Ni she Zhong Guo ren ma?' Ben jij Chinees? vraag ik in het Chinees. En direct is het contact anders. Ik vraag waar in China hij vandaan komt en of hij het Rwandese eten lekker vindt, een belangrijk onderwerp voor een Chinees. Hij eet elke avond bij het Chinees restaurant in Butara, waar hij

ook verblijft. Hij werkt hier nu acht maanden met een groepje Rwandezen aan de wegen. Hij roept naar een van de jongens achter in de truck die even later met een gele jerrycan aan komt lopen. Hij gooit mijn tank vol en van de Chinees mag ik er niet voor betalen. Ik dank hem hartelijk en zeg hem gedag in het Chinees. Na 40 kilometer kom ik de eerste pomp tegen, dit had ik nooit gehaald.

Ontwikkelingswerkers in Butara

De overgang van jungle naar bewoonde wereld is abrupt. Opeens zijn de kanten van de weg weer gevuld door een lang lint van vrouwen met grote ladingen op hun hoofd, mannen die volgeladen fietsen voortduwen en kinderen in te grote roodbruine t-shirts met waterjerrycans op hun hoofden. Een paar kilometer verder zie ik een enorm vluchtelingenkamp. Een groot bord van UNHCR hangt boven de toegangspoort en gewapende Rwandese soldaten bewaken de ingang. 'Vluchtelingen uit Congo,' zegt een van de soldaten. Een stukje verder is een voetbalwedstrijd tussen vluchtelingen. Duizenden toeschouwers omringen het veld van rode aarde met doelen zonder net. Ik hoor overal om me heen 'Mzungu' roepen, en toeschouwers draaien zich om. Ik durf niet te stoppen. Een enorme menigte zal zich dan om me heen vormen, de aandacht van de wedstrijd afhouden en zal het een tijd duren voordat ik weer door kan rijden. De zon is al aan het ondergaan als ik in de volgende plaats op elk kruispunt gewapende politie zie. Door de straten lopen groepen gewapende soldaten. De duizenden Congolese vluchtelingen worden scherp in de gaten gehouden. In Butara vind ik een guesthouse gerund door nonnen. In de eetzaal zit

'Essence?' Ik word naar een winkeltje een stukje verderop gewezen, gelukkig nog bergafwaarts.

een groepje blanken, twee vrouwen en een man, ontwikkelingswerkers stel ik vast. Onder de indruk van het enorme Congolese vluchtelingenkamp en van de armoede en kampen in Burundi vraag ik hen naar de huidige vluchtelingensituatie. De oudste vrouw neemt direct het woord. Kenmerkend voor Amerikanen is dat ze hun werk net altijd een beetje te serieus nemen. Ze kijkt bezorgd en legt me de feiten uit, ook over de kampen die ik in Burundi ben tegengekomen. 'Het was daar nog erger als in Rwanda, de genocide, maar de buitenwereld had er geen aandacht voor. In Rwanda sloeg de vlam in een keer in de pan terwijl in Burundi het vuur langzaam aanwakkerde.' Ze maakt de vergelijking met een kikker die niet reageert als het water waarin hij zwemt langzaam wordt verhit, terwijl hij wild spartelt als hij direct in het even hete water wordt gegooid. 'Niemand had het door, maar de situatie in Burundi was vele malen erger dan wat wij inmiddels van Rwanda weten'. Bij elke zin waarin ze ernstige feiten vermeldt gaat ze zachter praten. De laatste en meest interessante woorden aan het einde van zo'n zin zijn telkens onverstaanbaar. Het zijn juist de dingen die ik wil weten en ik vind het vervelend om telkens te vragen of ze dat laatste nog even wil herhalen. Ik houd het hierbij en eet in de tuin van het guesthouse.

Geen toestemming

Om half zeven staat mijn opgeladen accu klaar bij de receptie van het nonnenguesthouse. Die had ik gisterenavond nog naar een garage gebracht die beloofde de accu de volgende ochtend vroeg opgeladen bij het hotel te brengen. Ik ben in het zuiden van Rwanda en wil vandaag Oeganda bereiken. Ik neem de geasfalteerde weg. Na een half uur moet ik op reserve. Ik heb niet gezien hoe veel benzine de Chinees er gisteren ingegooid heeft en heb er niet aan gedacht om te tanken. Ik haal het niet tot een volgende pomp en val stil op een heuvel. Ik draai om en laat me de berg afrollen totdat ik bij een paar huizen kom en naar mijn tank wijs. 'Essence?' Ik word naar een winkeltje een stukje verderop gewezen, gelukkig nog bergafwaarts. Naast de shampoo, zeep, nachtcrème en niets te eten heeft de winkeldame ook drie kleine flessen benzine staan. Met drie liter ben ik gered. Rwanda is een klein land en over de goede wegen ben ik na een paar uur al in het noorden. Ik besluit een kijkje te nemen bij de grens met Congo. Aan de Congolese kant van de grens ligt de plaats Goma. 15 kilometer ten noorden van Congo wordt door het regeringsleger gevochten tegen de rebellen van M23. Vanaf de grens zie ik in korte tijd drie witte VN vliegtuigen en een paar naamloze donkergroene transportvliegtuigen afdalen naar de luchthaven van Goma. Vlak voor de grens zie ik een enorm VN vluchtelingenkamp. Volgens de Duitse dame die ik daar spreek zijn er in dit kamp alleen al tienduizend vluchtelingen ondergebracht en komen er binnenkort nog drieduizend bij. Ik was het terrein op gereden omdat ik een blank gezicht zag rondlopen. Direct werd ik omringd door tientallen, misschien wel honderd kinderen en word ik door een official van de VN vriendelijk verzocht het kamp te verlaten. Ik bezit geen autorisatie om het kamp binnen te gaan en moet vertrekken.

Naar Congo en terug

Bij de grens is het rommelig maar rustig. Omdat ik foto's maak van de borden word ik aangesproken door een douaneman. Een paar foto's moet ik verwijderen. Ik vraag

SAFE JOURNEY
BON VOYAGE
URUGENDO RUHIRE
Democratic
Republic of Congo

hem of ik zonder visum Congo binnen kan komen. ‘Moeilijk,’ zegt hij, ‘maar soms lukt het’. Ik heb een multiple entreevisum voor Rwanda, dus als ik niet binnen word gelaten kan ik altijd nog terug Rwanda in. Tegen de douanier achter het loket vraag ik of hij me weer binnen zal laten als ik Congo niet binnen mag. De Rwandezen zijn goed georganiseerd en de man vindt het geen probleem. De eerdere douanier sprak over 200 of 300 dollar. Ik heb dit niet eens op zak, maar ik ga kijken. De mannen van het laatste Rwandese checkpoint controleren mijn paspoort en ik rijd langzaam het paar honderd meter lange niemandsland in. Aan de Congolese kant is het een rommeltje. Vanaf dit deel van Congo is geen weg naar de hoofdstad en de rest van het land. Rijen vrachtwagens uit Tanzania, Keyna en Oeganda voeren hier de goederen aan. De motor mag ik achter de slagboom parkeren, dan moet ik terug lopen om als voetganger langs een andere ingang binnen te komen. Hier zit een dikke beambte op een klein krukje omringd door drie dikke vrouwen; het zal een goede baan zijn. De man bekijkt mijn paspoort op zoek naar een visum. ‘Hoe wil je binnen komen zonder visum?’ vraagt hij in het Engels. ‘Dat weet ik niet, dat wil ik eigenlijk aan jou vragen,’ zeg ik lachend. Hij vraagt waarom ik Congo binnen wil en wat ik ga doen. Ik zeg dat ik binnen wil om een vriend in Goma te bezoeken, nu ik toch in de buurt ben. Ik vraag of er een mogelijkheid is om voor een keertje zonder visum binnen te komen. De beambte is resoluut. En zelfs onder het benoemen van betaling blijft zijn standpunt dat ik mijn motor weer moet ophalen en rechtsomkeert moet maken. En terwijl de VN vliegtuigen blijven overvliegen klop ik met hangende pootjes weer aan bij de Rwandese douane die de exitstempel annuleert. Op hetzelfde moment

Bergmensen in het zuiden van Oeganda. Theeplantages op de grens met Rwanda (rechtsonder).

barst een hevige onweersbui los en trekt een regengordijn zich over de grensplaats. Mensen rennen naar schuilplaatsen en binnen enkele minuten vormen zich waterstromen over de weg. Ik trek mijn Aldi regenpak aan, start de motor en rijd de regen in. De straten zijn op enkele legervoertuigen na, verlaten. Gelukkig is de bui erg lokaal en rijd ik na een uurtje de regen uit. Ik moet nu doorrijden om voor het donker Oeganda te halen. Na twee uurtjes rijden ben ik er.

Illegaal in het land

De douaneman doorzoekt mijn paspoort en telt de Rwanda stempels. 'Waar ben je het land binnengekomen?' vraagt hij door het kleine luikje. Ik wijs de plaats aan op mijn kaart en prop deze de kleine gleuf onder het raam door. Drie officieren buigen zich over de kaart. Er wordt druk gediscussieerd maar ze komen er niet uit. Ik moet verdere uitleg geven. Ik loop achterom en moet plaatsnemen in het kamertje van de hoofdofficier. Het is een jonge jongen in een keurig gestreken uniform. Hij kijkt me recht in de ogen aan. 'Meneer Marco, ik verdenk je ervan illegaal Rwanda te zijn binnengekomen en ik wil exact weten wat je route was en waar je de grens bent overgestoken. We kunnen je niet laten gaan.' Ik leg uit dat ik een erg kleine grensovergang ben overgekomen, met één soldaat die het touw over de weg vasthield, zonder stempel en zonder stempelkussen. Ik wijs op de kaart aan waar de grens exact is en vertel dat ik de soldaat nog gevraagd heb om een stempel. 'We moeten de zaak overleggen met het hoofdkantoor in Kigali, we gaan deze soldaat opsporen en hem om bevestiging vragen, tot die tijd blijf je hier.' Hij kijkt me streng aan. Dit

gaat nog wel even duren, het is al schemerig aan het worden en ik hoop dat ik het hotel in Kisoro nog zal halen voor het echt donker wordt. Ondertussen kijk ik het kantoor rond. Grote stapels entree- en exitformulieren liggen meters hoog opgestapeld tegen de muren, een vale foto van de president hangt achter het bureau van de officier en een grote poster met zwart-wit foto's van gezochte misdadigers hangt aan de deur. De officier tuurt naar twee schermen tegelijk en belt met verschillende mensen met zijn mobieltje. 'We zijn bezig de soldaat bij de grens te pakken te krijgen.' 'Dat lijkt me erg lastig,' zeg ik, 'als de soldaat al een telefoon heeft dan vermoed ik dat hij geen bereik heeft, tenzij op het netwerk van Burundi.' De jonge officier neemt zijn werk serieus en kijkt alsof ik met deze uitleg het Rwandese militaire systeem bekritiseer. De telefoon rinkelt opnieuw. Kigali aan de lijn. De officier is stil na het gesprek. Hij tuurt naar mijn paspoort, leunt achterover en staart naar het plafond, dan pakt hij weer mijn paspoort, kijkt nog eens goed naar de fotopagina en gaat weer rechtop zitten. Met een harde en opeens vrolijke stem zegt hij: 'Mr Marco, ik wens je nog een hele goede reis!'Hij vouwt mijn paspoort open, zet een stempel en schuift het over zijn bureau mijn kant op. Als ik het kantoor uitloop voel ik me weer een vrij man. Hoewel ik altijd vertrouw op de goede afloop, is zo'n situatie toch weer spannend. Ik zwaai nog even naar de andere douanier en rijd onder de slagboom door.

Vulkaantoppen en meren

Vanaf nu rijd ik weer links. De douanevrouw aan de Oegandese kant is een stuk minder vrolijk en behulpzaam. Ik ben de enige passant en toch heeft ze geen tijd. De tv staat hard en heeft haar volledige aandacht, het is een Tanzaniaanse soapserie. Ik betaal mijn visum en sta na een half uur pas weer buiten en rij de schemering in. Ik ben terug in Oeganda, in het mooiste deel van het land. Links van de weg prikken vier besneeuwde vulkaantoppen de wolken in, rechts zijn de glooiende heuvels bedekt met theeplanten. Het smalle pad dat ik in het donker insla leidt me langs het prachtige meer Mutanda. Het pad is bedekt met grote blokken zwarte lava en het is lastig rijden, zeker in het donker. Maar de beloning is groot. De kleine lodge aan de oever van het meer geeft een fantastisch uitzicht. Zo mooi dat ik besluit er twee nachten te blijven.